

**CENTRUL
DE ARTE
COLISEUM**

Uniunea Europeană

NORLAM
Misiunea Norvegiană de Experți
pentru Promovarea Supremației
Legii în Moldova

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
TEATRUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU”

HAMLET PROCESS

HAMLET PROCESS

Resocializare și integrare prin teatru cu participarea deținuților condamnați
pe viață din Penitenciarul nr. 17 Rezina

Proiect realizat de Centrul de Arte COLISEUM.

Resocialisation and integration through theatre featuring life-sentence
detainees from Penitentiary no. 17 Rezina

Project implemented by Art Centre COLISEUM.

Despre proiect

HAMLET PROCES este un spectacol realizat pe baza unui scenariu de Mihai Fusu și Luminița Țăcu după piesa dramaturgului englez William Shakespeare „Hamlet” în traducerea lui Ion Vineanu. Montat la penitenciarul nr. 17 Rezina, spectacolul are în distribuție, în premieră pentru Moldova, 11 deținuți condamnați pe viață, alături de care evoluează și o echipă de actori profesioniști.

Proiectul s-a desfășurat în perioada mai – septembrie 2016 și a inclus un program de instruire în domeniul artei actorului, vorbirii scenice și expresiei corporale.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Republicii Moldova s-a implicat plenar în pregătire. Repetițiile s-au desfășurat în interiorul penitenciarului Rezina, cu sprijinul deplin al angajaților și deținuților. Costumele și decorul pentru spectacol au fost pregătite cu participarea deținuților din alte penitenciare din Moldova.

**Premiera spectacolului:
15 septembrie 2016**

Echipa proiectului:

- Regie: Luminița Țăcu
- Scenografie: Tatiana Popescu
- Expresie corporală: Ianoș Petrașcu
- Fotografie: Nicolae Pojoga
- Videografie: Victor Gălușcă
- Măști: Nicolae Latunov
- Director producție: Mariana Postică
- Directorul proiectului: Mihai Fusu.

Activitatea este susținută financiar de Proiectul Uniunii Europene: „Sprijin acordat sistemelor de executare, probațiune și reabilitare în Moldova”, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova (NORLAM).

About the project

HAMLET PROCESS is a theatre play based on a script by Mihai Fusu and Luminița Țăcu adapted after William Shakespeare's "Hamlet" in Ion Vineanu's translation. Staged at the Penitentiary no. 17 Rezina, the play casts 11 life-sentence detainees, a first time experience in Moldova, who are joined by a team of professional actors.

The theatre project was conducted in the period May – September 2016 and included a training programme in acting, stage reading and stage movement.

The Moldovan Department of Penitentiary Institutions was involved in every stage of the project. Rehearsals were conducted inside the Rezina penitentiary, with the full support of the staff and detainees. The costumes and stage set for the play were produced by detainees from other Moldovan prisons.

**Play premiere:
15 September 2016**

The project team:

- Direction: Luminița Țăcu
- Scenography: Tatiana Popescu
- Stage movement: Ianoș Petrașcu
- Photography: Nicolae Pojoga
- Videography: Victor Gălușcă
- Masks: Nicolae Latunov
- Production manager: Mariana Postică
- Project director: Mihai Fusu.

The project is sponsored by the EU-funded Project "Support to enforcement, probation and rehabilitation systems in Moldova", the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) and the Norwegian Mission of Rule of Law Advisers in Moldova (NORLAM).

Această publicație a fost produsă cu sprijinul Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Terapia prin teatru, noutate în penitenciarele din Moldova

Drama therapy, a novelty in Moldovan prisons

3

Vladimir Cebotari

Ministrul Justiției
al Republicii Moldova

Minister of Justice
of the Republic of Moldova

Ne dorim să umanizăm sistemul penitenciar, prin dezvoltarea unor programe creative de reabilitare. De asemenea, urmărim scopul confirmării funcției de corectare și resocializare a sentințelor privative de libertate.

Societatea trebuie să înțeleagă că deținuții condamnați pe viață au dreptul la eliberarea înainte de termen și să participe în cadrul unor programe ce le vor crește șansele de reintegrare în societate după eliberare.

Asistența de care ei au nevoie trebuie orientată în primul rând către reabilitarea lor psihologică, ce-i va ajuta să se debaraseze de comportamentul infracțional și să poată fi recuperați de societate.

Astfel, sistemul penitenciar moldovenesc replcă tradiția terapiei prin teatru, aplicată cu succes în penitenciarele din Italia, Marea Britanie, România și Statele Unite ale Americii.

Aceasta este o modalitate nouă pentru Departamentul instituțiilor penitenciare din Moldova. Alături de activitățile culturale, organizate frecvent la închisorile moldovenești, programele de terapie prin teatru folosesc instrumente de cercetare introspectivă. Ele permit deținuților să-și schimbe atitudinea față de viață.

Sperăm ca eforturile noastre conjugate cu inițiativele și investițiile europene vor schița o nouă abordare în domeniu.

We want to make the prison system more humane by developing more creative rehabilitation programmes. We also seek to reconfirm the corrective and resocialisation role of custodial sentences.

Our society should understand that detainees serving life imprisonment are entitled to both early release and programmes to improve their chances for reintegration into society after release from prison.

The assistance we need to provide to this category of inmates should aim primarily at their psychological rehabilitation, to help them leave behind their past criminal behaviour and return to the community.

The Moldovan penitentiary system follows the tradition of drama therapy practised with great success in Italian, British, Romanian and U.S. prisons.

This is a new practice for the Moldovan Department of Penitentiary Institutions. Going beyond the scope of cultural activities often organised in Moldovan penitentiaries, drama therapy programmes use introspective research tools that allow inmates to change their attitude towards life.

We hope that our efforts supported by European initiatives and investments will help us establish a new approach in this work.

„Arta ne dezvoltă nivelul culturii. Acest proiect este pentru noi o formă de autocunoaștere.” – *Deținut pe viață*

“Art educates and cultures us. This project is for us a tool for self-knowledge.” – *Life-sentence detainee*

Mihai Fusu

Directorul proiectului
Centrul de arte COLISEUM

Project director
COLISEUM Arts Centre

Am descoperit, la Rezina, talente autentice. Lucrăm cu oameni dotați cu o simțire profundă, cu o capacitate de analiză și gândire, cu mult curaj.

Spectacolul HAMLET PROCES se adresează întregii țări. Urmărim o schimbare de atitudine la nivel de societate față de cei mai umili ca noi, față de cei care au greșit – atitudine esențială pentru ceea ce înseamnă să fii om. Nu vrem un sistem penitenciar care pedepsește și se răzbună – vrem un sistem care corectează și reeducă.

Realizăm proiecte de teatru social cu deținuții de mai bine de 7 ani. Acest proiect este o verigă dintr-un lanț de mai multe proiecte teatrale. Terapia prin teatru, care permite oamenilor să experimenteze cu modele de comportament, în situații virtuale, poate ajuta deținuții să resocializeze. Sperăm că, urmând exemplul nostru, în viitor, terapia prin teatru va deveni o normalitate pentru penitenciarele din Moldova.

We discovered authentic talents at the Rezi-na prison. We work with people capable of deep feelings, analytical thinking, and great courage.

HAMLET PROCESS is a play intended for the whole country. We want to see a change of attitude at the level of the whole society to the humblest of men, to those who did wrong – an essential attitude for what it means to be human. We do not want a prison system that punishes and seeks revenge – we want a system that corrects and re-educates.

We have been implementing social theatre projects involving detainees for over 7 years. This project follows a series of similar previous theatre projects. Drama therapy allows people to experiment with various behavioural patterns set up in virtual situations, and thus can help detainees to resocialise. We hope that, following our example, drama therapy will become a regular practice in the Moldovan penitentiary system in the future.

Luminița Țăcu

Regizoarea spectacolului

Director of the play

HAMLET PROCES este mai mult decât un spectacol. Chiar dacă produsul final al proiectului este un spectacol, noi ne-am dorit să fim un instrument de provocare pentru sistemul penitenciar, pentru noi și pentru întreaga societate.

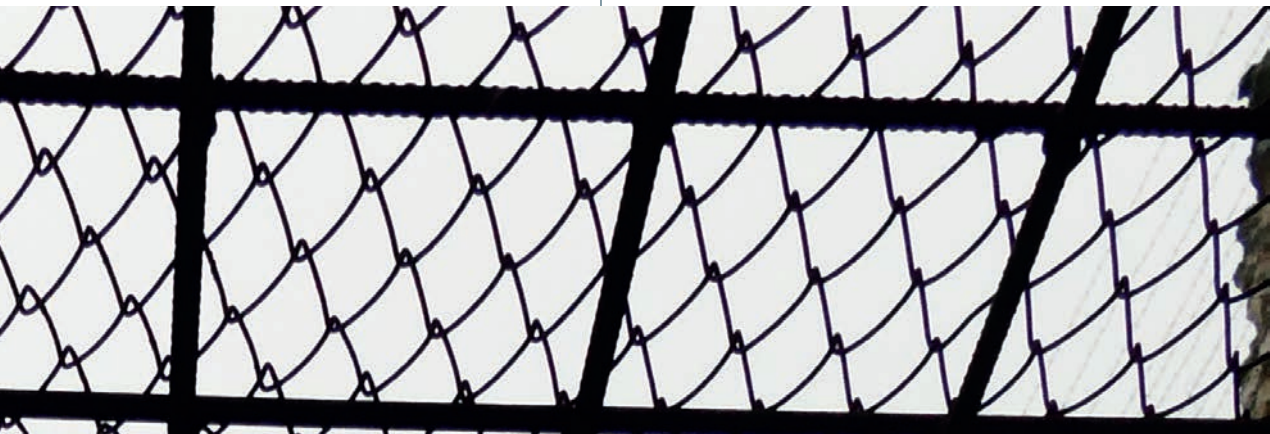
La Rezina, printre deținuții pe viață, am descoperit o altă lume. Oamenii de aici m-au uimit prin cumsecădenia și cumințenia lor. Să stai 20 de ani închis, într-un sistem dificil, și să rămâi om înseamnă ceva. Am încercat să mă îndepărtez de formula de regizor tradițional pentru acest proiect. Le-am oferit lecții de actorie, dar am încercat să fim alături de acești oameni și să le dăm idei, atitudini, experiență de viață.

Eu sper că, prin proiectul nostru, am reușit să îi scoatem din zona de confort, din obișnuința cu închisoarea, și asta le-ar putea trezi ambiția să lupte pentru viața lor. Cred că e absurditate că avem atât de mulți condamnați pe viață în Moldova.

HAMLET PROCESS is so much more than a show. Although the final product of this project is a theatre play, we wanted it to serve as a challenge for the whole prison system, for us and for the society at large.

In Rezina, among life detainees, I discovered a completely new world. I was surprised by the decency and wisdom of the people here. To spend 20 years locked up, in a difficult system, and remain human – this surely counts for something. I tried to move away from a traditional directing role for this project. We taught them acting, but also stood with these people, shared new ideas, attitudes and life experiences with them.

I hope that our project helped push them out of their comfort zone, out of their prison routine. I hope this will reignite their ambition to fight for their lives. It's inconceivable that there are so many life sentence detainees in Moldova.

Sergiu Movilean

Deținut pe viață
Rol: Prințul Hamlet

Hamlet, prințul Danemarcei, e un tânăr care și-a pierdut tatăl și care e trădat de mamă, după ce ea s-a măritat cu unchiul lui Hamlet, ucigașul regelui.

Acest rol mi se potrivește. Caracterul lui Hamlet, sensibilitatea și omenia lui îmi sunt foarte apropiate – deși e mult mai greu să trăiești așa. Și eu aș căuta să fac dreptate, dar prin alte metode: nu cred că adevărul trebuie scos la iveală prin omor și violență.

Marea lecție a piesei pentru mine este faptul că răzbunarea prin violență costă scump. În căutarea dreptății, Hamlet rămâne fără părinți, fără iubită, și își pierde viața.

Life-sentence detainee
Role: Prince Hamlet

Hamlet, Prince of Denmark, is a young man who lost his father and is betrayed by his mother, when she marries Hamlet's uncle, the king slayer.

This role suits me. Hamlet's personality, his sensitivity and humanity are very close to my heart – although they make life harder. I too would seek justice, but using other means: I don't believe that truth can be revealed through murder and violence.

The play's great lesson for me is that revenge through violence comes at a steep price. Seeking justice, Hamlet loses his parents, his girlfriend, and his life.

Mihail M.

Deținut pe viață
Rol: Regele Claudius

Claudius e arrogant, avar și egoist. Am căutat motivații nobile pentru gestul lui – de exemplu, că și-a ucis fratele din dragoste pentru regină – dar ele sunt doar pretexte. Chiar și în momentele de regret, atunci când caută iertare, regele rămâne ipocrit. Rămâne cu ceea ce a râvnit mereu: regina, coroana și puterea.

Acest personaj îmi amintește de judecătoria mea. Toți cei care ajung la putere sunt la fel. Așadar, mă inspir din realitate când joc rolul pe scenă. Cred că spectacolul trebuie privit prin prisma politicii de azi.

E dificil să joci un personaj negativ. Eu încerc să mă detașez de rău, să îl elimin din viața mea, iar acest rol e o adevărată încercare. Shakespeare ne amintește tuturor despre faptul că lumea e nedreaptă, iar viața e o luptă continuă.

Life-sentence detainee
Role: King Claudius

Claudius is arrogant, stingy and selfish. I tried to find a noble motivation for his actions – for example, that he killed his brother out of love for the Queen – but this is just an excuse. Even in moments of regret, when he wants forgiveness, the King remains vain. He hangs on to what covets: the Queen, the crown and power.

This character reminds me of my judge. Those in power are all the same. I draw inspiration from reality when I play this role. I think the show should be viewed through the prism of today's politics.

Playing a villain is hard. I try to detach myself from evil, to eliminate it from my life, and this character is a real challenge. Shakespeare reminds us all about the fact that the world is unjust, and life is a constant struggle.

Maxim Tcaci

Deținut pe viață
Rol: Horațio

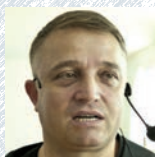
Life-sentence detainee
Role: Horatio

Horațio este cel mai bun și devotat prieten al prințului Hamlet. E singurul care rămâne în viață la final, convins de prinț să-i ducă mesajul mai departe. Doar Shakespeare știe de ce a decis așa.

Cred că e un rol care mă reprezintă. Pentru mine, prietenia și devotamentul – calitatea principală a lui Horațio – este, la fel, un lucru fundamental.

Horatio is Hamlet's best friend and his most devoted companion. He's the only one who remains alive at the end, convinced by the Prince to pass his message forward. Only Shakespeare knows why he decided this way.

I think it's a role that reflects well who I am. Friendship and devotion – Horatio's most important qualities – are essential for me.

Dumitru Spatari

Deținut pe viață
Rol: Duhul regelui Hamlet

Life-sentence detainee
Role: The Ghost of King Hamlet

Duhul regelui, tatăl lui Hamlet, este un personaj cu inimă mare, care își face griji pentru regatul său. Își urăște fratele pentru că i-a luat viața și familia. Cred că fiecare om are câte o părticică din acest personaj, se poate pune în pielea lui. Și cred că fiecare om caută să ia decizii corecte, care i-ar îmbunătăți viața, ar restabili moralitatea.

Ceea ce se întâmplă în piesă îi provoacă Duhului o mare durere. Din cauza emoțiilor necontrolate, se produc multe tragedii.

Proiectul teatral ne-a îmbogățit cunoștințele, ne-a făcut să ne punem întrebări, să trăim mai conștient. Sunt foarte recunoscător pentru această șansă.

The Ghost of the king, Hamlet's father, is a character with a big heart, who worries about his kingdom. He despises his brother who took his life and family. I think everyone has a bit of this character in them, we can all relate to him. And I think every person is looking to make good decisions that would improve their lives and restore morality.

The events of the play cause great pain to the Ghost. Uncontrolled emotions cause many tragedies.

This theatre project gave us a lot of knowledge, taught us to ask the right questions and be more mindful about our lives. I am very grateful for this opportunity.

Lilian Melinciuc

Deținut pe viață
Rol: Polonius

Am în spectacol rolul lui Polonius, un personaj destul de dur – având în vedere timpurile în care a trăit și funcția lui de ministru la palat.

Nu îl înțeleg. Eu am doi copii, un băiat și o fată – la fel ca personajul meu. Mă îngrozește modul în care Polonius procedează cu Ofelia. Ce tată nu-și numește fiica prințesă și nu-și dorește ca ea să devină regină? Nu pot să înțeleg de ce Polonius și-a trădat fiica și a distrus dragostea pe care o avea Hamlet pentru Ofelia. Nu înțeleg de ce și-a așternut sufletul la picioarele regelui. Eu nu aș putea proceda astfel.

Nu mă regăsesc în acest rol, și îmi vine greu să îl joc. Dar o fac, pentru a învăța ceva nou, pentru artă.

Life-sentence detainee
Role: Polonius

I play the part of Polonius, a tough character – given the period in which he lived and his position as a minister of the court.

I cannot figure him out. I also have two children, a boy and a girl – just like my character. And I am terrified by how Polonius treats Ophelia. How can a father not call his daughter a princess and not want her to become queen? I cannot understand why Polonius betrayed his daughter and destroyed Hamlet's love for Ophelia. Why he entrusted his soul to the King is beyond me. I couldn't do that.

I don't see myself in this character, so it's hard to play the part. But I do it anyway – to learn something new, and for the sake of art.

Vladimir Gălușcă

Deținut pe viață
Rol: Laert

Laert e fecior de ministru, student răsfățat și distrat. Trece printr-o mare tragedie, atunci când moare tatăl său, ministrul Polonius, apoi și Ofelia, sora sa. Iar răzbunarea pe care o pune la cale – să se dueleze cu Hamlet folosind o spadă otrăvită – îl face să-și piardă și el, până la urmă, viața.

Dacă eram în locul lui, aș fi procedat altfel. Un bun luptător nu trebuie să se poarte ca un laș.

Life-sentence detainee
Role: Laertes

Laertes is a minister's son, a student, a spoiled and absentminded young man. He goes through a great tragedy when first his father, Minister Polonius, and later Ophelia, his sister, die. His plot to revenge – duelling Hamlet with a poisoned rapier – eventually makes him lose his own life.

If I were in his place, I would have done things differently. A good fighter should not behave like a coward.

Oleg Nicolaev

Deținut pe viață
Rol: Rosencrantz

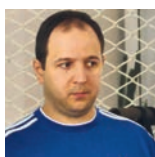
Life-sentence detainee
Role: Rosencrantz

Sarcina personajului meu, Rosencrantz, este să aibă grijă de Hamlet și să nu-l lase să facă greșeli sau să pună în pericol regatul – chiar dacă asta înseamnă trădarea prietenului Hamlet. Împreună cu Guildenstern, Rosencrantz își servește patria și e gata să-și jertfească viața pentru ea. Eu mă regăsesc în acest rol – și pentru mine, interesul țării e mai presus.

Acest proiect mi-a arătat că arta poate schimba omul, îi poate arăta o altă lume, îl poate îmbogăți spiritual. Păcat că arta este puțin promovată în Moldova.

The main task of my character, Rosencrantz, is to watch over Hamlet and not let him make mistakes or put the kingdom at risk – even if it means betraying my friend, Hamlet. Together with Guildenstern, Rosencrantz serves his homeland and is ready to sacrifice his life for it. I can see myself in this role – for me, too, the country's interests prevail.

This project showed me that art can change a person, it can show us another world, and provide spiritual enrichment. It is too bad that art is neglected in Moldova.

Sergiu C.

Deținut pe viață
Rol: Guildenstern

Life-sentence detainee
Role: Guildenstern

Guildenstern slujește regatul, acesta e rolul lui. El a ales să slujească regelui și nu prietenului său din copilărie, Hamlet, din convingere. Eu cred că interesul societății e mai presus decât interesul unei persoane, chiar dacă acea persoană pot fi și eu.

Cred că rolul mi se potrivește, iar personajul îmi seamănă. La final, Guildenstern moare, e trimis la moarte. Într-un fel, mă regăsesc – după ce m-am abătut de la cale, și eu am ajuns aici, în penitenciar.

Artă dezvoltă nivelul culturii. Acest proiect este pentru noi o formă de autocunoaștere și psihanaliză.

Guildenstern serves his kingdom; this is his role. He chose to serve the King and not his childhood friend, Hamlet, out of conviction. I believe that the interest of society is more important than the interest of one person – even if that one person could be me.

I think the role suits me, and my character resembles me. At the end, Guildenstern dies, he is sent to death. Somehow, I see a similarity with me – after losing my way, I, too, ended up here, in prison.

Art educates and cultures us. This project is for us a form of self-knowledge and psychoanalysis.

Igor Goriunov

Deținut pe viață

Roluri: Marcellus, gropar

Proiectul „Hamlet” este o experiență extraordinară pentru noi și e o șansă de a arăta lumii ce fel de oameni suntem, dincolo de tiparele care ni se impun de societate.

Deși jucăm teatru de aproape 10 ani, am înțeles ce înseamnă cu adevărat teatrul abia după școala de actorie și dramă pe care am făcut-o în cadrul acestui proiect. Ne-am dezvoltat enorm, iar eu am avansat foarte mult în studierea limbii de stat.

Rolurile pe care le joc, Marcellus și unul dintre gropari, sunt roluri aparent mici, dar de fapt profunde și interesante. De exemplu, groparii din piesă au un simț minunat al umorului și înțeleg ce se întâmplă mult mai bine decât alte personaje.

Life-sentence detainee

Roles: Marcellus, First Gravedigger

The „Hamlet” project is an extraordinary experience for us; it's an opportunity to show the world what kind of people we are – beyond the stereotypes imposed upon us by the society.

Although we have been staging theatre plays for almost 10 years, we came to understand what theatre really is about only after the drama training provided as part of this project. We evolved a lot, and I personally improved my handle of the state language.

The roles I play, Marcellus and the First Gravedigger, are seemingly small, but really deep and interesting. For example, in the play, the Gravediggers have a wonderful sense of humour and understand what is going on much better than the other characters.

Sergiu Luncaș

Deținut pe viață

Roluri: Bernardo, gropar

Bernardo este unul din străjerii regatului, un om care observă tot ce se întâmplă în jurul lui, e săritor la nevoie și vrea cu tot dinadinsul să scoată adevărul la suprafață. Cred că avem nevoie de mai mulți oameni ca Bernardo în societatea noastră.

Sunt foarte mulțumit de participarea în acest proiect, care mi-a permis să gândesc altfel, să merg pe calea corectă.

Life-sentence detainee

Roles: Bernardo, Second Gravedigger

Bernardo is one of the kingdom's guards, a man who observes everything that happens around him. He is willing to help and wants to bring out the truth no matter what. I think we need more people like Bernardo in our society.

I am very pleased with the participation in this project, which allowed me to think differently, and to get back on a righteous path.

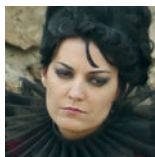
Repetiție în sala de sport a penitenciarului.

Rehearsal in the prison's gym room.

În proiectul HAMLET PROCES sunt implicați actori cu renume din trupa Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău. Ei au lucrat zi de zi alături de deținuții implicați în proiect, făcând lecții de actorie, lectură, prelucrând scenele și discutând caracterele personajelor.

HAMLET PROCESS features well known actors from the “Mihai Eminescu” National Theatre in Chisinau. They worked every day alongside the detainees involved in the project, conducting acting lessons, reading sessions, character study and rehearsals.

Doriana Zubcu-Marginean

Actriță

Actress

Roluri: Regina Gertrude, actriță în trupa de teatru ambulant

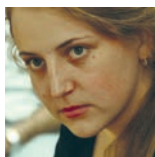
Roles: Queen Gertrude, actress in the troupe of strolling players

Acest proiect teatral este inedit, nu se poate compara cu ceea ce am făcut până acum. Ești implicat și ca om, nu doar ca actor. Colegii mei de scenă deținuți sunt oameni, sunt la fel ca oamenii pe care îi întâlnesc dincolo de grății. Frumoși, interesați. Ei sunt atât de devotați și implicați în proces, încât chiar ne dau un exemplu de urmat.

This is a unique theatre project; I cannot compare it with anything else we have done so far. We get involved as human beings, not just actors. My inmate colleagues are people; they are just like the people I meet beyond the prison gate. Beautiful, dedicated people, who are very committed to the process and serve us a great example.

M-am simțit foarte bine lucrând alături de ei – poate chiar mai bine decât în alte părți. Este o experiență unică pentru un actor profesionist.

I felt very good working hand in hand with them – perhaps better than anywhere else. This is a unique experience for a professional actor.

Doina Arvat

Actriță

Actress

Roluri: Ofelia, actriță în trupa de teatru ambulant

Roles: Ophelia, actress in the troupe of strolling players

Acest proiect este prima mea experiență teatrală după absolvirea facultății, și sunt fericită că am parte de ea. Trăiesc acum o adevărată revelație. Suntem o echipă foarte bună cu colegii de la Rezina, cred că putem fi numiți deja o trupă de teatru profesionistă.

This project is my first theatrical experience after graduation from university, and I am very happy to be part of it. I am living an actual revelation. We make a very good team with our colleagues from Rezina, I think it's safe to say have become a professional theatre company.

Pe lângă lucrurile noi pe care le învață colegii noștri despre actorie, aceștia fac și un pas important în direcția ruperii barierei dintre ei și societate. Oamenii de afară pot vedea că ei sunt inteligenți, au ce oferi, au suflet. Sunt oameni.

While learning new things about acting, our colleagues take important steps towards breaking the barrier between them and society at large. Now people can see that they, too, are intelligent, that they can contribute and have things to offer. They are human beings.

Ghenadie Gâlcă

Actor

Rol: actor în trupa de teatru ambulant

Fac parte din echipa COLISEUM de la început și am fost fascinat de ideea proiectului de la apariția ei. Am făcut echipă comună cu actorii de la Rezina din prima zi, fără diferențieri. Lucrăm cu niște oameni extraordinari, e minunat că putem construi ceva frumos împreună.

Procesul de lucru asupra piesei ne-a dat multe lecții. În fiecare zi, am descoperit frumosul într-un loc unde oamenii nu așteaptă să-l găsească: la închisoare.

Actor

Role: actor in the troupe of strolling players

I have been a part of the COLISEUM team from the beginning, and I was fascinated by the idea of this project from its inception. We made a good team with the actors from Rezina from day one, without distinction. We were blessed to work with great people, it's wonderful that we can build something beautiful together.

The working process on the play gave us many lessons. Every day, I found beauty in a place where people least expect it: in jail.

Valentin Zorilă

Actor

Rol: actor în trupa de teatru ambulant

E o experiență uimitoare pentru mine. Ajuns în acest mediu, privit din afară ca unul aproape monstruos, am descoperit o altă realitate. Am întâlnit oameni frumoși, deschiși, senini și binevoitori. Sper că ceea ce facem acum îmi va fi de folos și mie, dar mai ales băieților de aici, care m-au fascinat prin generozitatea lor sinceră.

Cred că cei de afară deseori nu știu ce să facă cu libertatea pe care o au, pe când deținuții din penitenciare au de ales: să cedeze în fața răului sau să găsească puteri pentru a-l depăși. Soljenitîn spunea: „Binecuvântată fie închisoarea”, referindu-se la potențialul de schimbare în bine, chiar și în condiții de detenție pe termen lung. Cred că experiența artistică a proiectului nostru a contribuit la această transformare a colegilor noștri de la Rezina, și la schimbarea atitudinii față de ei din partea instituțiilor de drept și a societății.

Actor

Role: actor in the troupe of strolling players

This is an amazing experience for me. Arriving in a place, perceived from outside as almost monstrous, I discovered another reality. I have met beautiful, open, serene and welcoming people. I hope that what we are doing will be useful to me, but especially to the guys. I am fascinated by their sincere generosity.

People outside often don't know what to do with their freedom, while inmates in prisons are faced with a choice: to succumb to evil or to find the strength to overcome it. Solzhenitsyn once said: "Blessed be prison", referring to the potential for change for the better, even in long-term detention. I feel that the artistic experience of our project has contributed to this transformation of our Rezina colleagues, and to a change in the attitude towards them in law enforcement institutions and the society as a whole.

Costumele, recuzita și decorul pentru spectacol au fost realizate după schițele scenografei Tatiana Popescu, ce colaborează cu Centrul de arte COLISEUM de mai mult timp. Artistul Nicolae Latunov a realizat măștile pentru spectacol.

Costumele personajelor piesei au fost realizate la întreprinderea de confecții a penitenciarului nr. 7 Rusca și la atelierul Teatrului Național „Mihai Eminescu”. Decorul din metal a fost produs de meșterii de la penitenciarul nr. 9 Pruncul.

The costumes, props and stage set for the show were produced based on sketches by set designer Tatiana Popescu, a long-time associate of the COLISEUM Arts Centre. Artist Nicolae Latunov produced the masks for the show.

The costumes were produced at the garment factory at Penitentiary no. 7 Rusca and at the workshop of the National Theatre “Mihai Eminescu”. The metal props and décor were forged by the detainees at Penitentiary no. 9 Pruncul.

Ion Cercez

Șeful Penitenciarului nr. 17 Rezina
Locotenent colonel de justiție

Head of Penitentiary no. 17 Rezina
Lieutenant Colonel of Justice

Șansa de a găzdui acest proiect teatral la penitenciarul nr. 17 din Rezina ne-a bucurat foarte mult. Sunt convins că asemenea proiecte sunt benefice pentru sistemul penitenciar și, mai ales, pentru deținuți. Trebuie să arătăm că oamenii din închisorile din Moldova nu sunt pierduți pentru societate.

We were very happy to have the chance to host this theatre project at the Penitentiary no. 17 Rezina. I believe that such activities are beneficial both for the penitentiary system and for the inmates. We need to show that people in Moldovan prisons are not a lost cause for the society.

Tatiana Popescu

Scenografă

Set and costume designer

Costumele personajelor sunt sobre și ilustrează conflictele din piesă și realitatea în care se regăsesc deținuții pe viață. Singura pată de culoare o oferă costumele reginei – personajul feminin principal, care se află în centrul tragediei.

Curtea închisorii, porțile de metal și grădiile de la ferestre fac parte din scenografia piesei, iar elementele de decor încurajează spectatorul să dea frâu liber imaginației și să se simtă într-un castel adevărat.

The costumes are rather sober, illustrating the conflicts of the play and the reality surrounding life prisoners. The only colour accent is introduced by the costume of the Queen – the lead female character, which lies at the heart of the tragedy.

The prison yard, the metal gates and the barred windows are all part of the scenery of the play, while the props encourage the viewer to set their mind free and imagine they are in a real castle.

Deținutele din penitenciarul nr. 7 Rusca au cusut costumele pentru spectacol.

Detainees from the women's prison no. 7 Rusca produced costumes for the play.

Măștile realizate de Nicolae Latunov vor fi folosite în câteva scene din piesă.

Nicolae Latunov's masks will feature in several key scenes of the play.

Ianoș Petrașcu

Expresie corporală

Stage movement

Deși am mai lucrat în sistemul penitenciar, și anume cu băieții de la penitenciarul nr. 10 Goian, experiența de la Rezina e cu totul nouă pentru mine. Oamenii de aici o atitudine foarte serioasă – chiar profesionistă – față de pregătiri. Îți vâd cum cresc de la o zi la alta. Am descoperit aici actori ce pot juca roluri de prim-plan și pot fi mult mai buni decât alți actori din Moldova.

I worked in the prison system before, for instance, with the boys at the Penitentiary no. 10 Goian, and yet the Rezina experience is completely new to me. People here have a very serious – I would say, professional – attitude to exercise and rehearsals. I have seen them grow from one day to another. I met here actors who can play lead roles and would be much better at it than other professional actors in Moldova.

Sergiu Bejan

Deținut pe viață
Asistent regie

Life-sentence detainee
Director's assistant

E un proiect neobișnuit, ce ne deschide noi orizonturi. Sper că prin intermediul acestui spectacol, oamenii vor avea ocazia să ne vadă pe noi, deținuții, într-o lumină nouă, să privească dincolo de stereotipuri.

Pregătind acest spectacol, ne-am pus cu toții întrebări despre bine și rău, am studiat caracterele și motivațiile personajelor. Am trecut o școală de moralitate, ceea ce ne-a schimbat pe toți.

This is an unusual project that opens new horizons. I hope that this show will give people the opportunity to see us, detainees, in a new light, to look beyond stereotypes.

In preparing for the play, we all asked big questions about right and wrong, and studied the characters and their motivations. We went through a school of morality, and it has changed all of us.

Repetiție. Monologul regelui Claudius.

Rehearsal. Monologue of King Claudius.

Centrul de arte COLISEUM, condus de regizorul Mihai Fusu, realizează proiecte artistice cu impact social de mai bine de 15 ani. COLISEUM este inițiatorul și promotorul în Moldova și Europa de est al curentului de teatru-document.

Printre proiectele realizate de COLISEUM se numără spectacolul de teatru-document „A 7-a Kafana” (2001) montat de Mihai Fusu, ce abordează subiectul traficului de persoane, piesa „Casa M” (2010) în regia Luminiței Țăcu, care tratează problema violenței în familie și se bazează pe mărturiile femeilor victime ale violenței domestice. Spectacolul „Shakespeare pentru Ana”, montat de Luminița Țăcu în 2015, este o altă piesă de teatru documentar care abordează viața în sistemul penitenciar din Moldova în toate aspectele sale. La baza piesei sunt interviurile realizate în trei închisori diferite.

Spectacolele Centrului de arte COLISEUM, montate cu sprijinul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), al NORLAM, al Misiunii OSCE în Moldova, al Ambasadei SUA și altor donatori, participă cu regularitate la festivalurile de teatru din diferite țări europene.

COLISEUM Arts Centre, led by director Mihai Fusu, has been performing art projects with a social impact for over 15 years. COLISEUM initiated and promoted the genre of documentary theatre in Moldova and Eastern Europe.

The projects carried out by COLISEUM include the documentary theatre play “7th Kafana” (2001), staged by Mihai Fusu, which addresses the issue of human trafficking, the production “House of M” (2010), directed by Luminita Țăcu, which reflects on domestic violence and is based on testimonies of women victims of domestic violence. The play “Shakespeare for Ana”, directed by Luminita Țăcu in 2015, is another piece of documentary theatre that addresses life in the prison system in all its aspects. The play is based on a series of interviews conducted in three different prisons.

The productions of the COLISEUM Arts Centre, made possible with the support of the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), NORLAM, the OSCE Mission to Moldova, the US Embassy and other partners, regularly participate in theatre festivals in various European countries.

Uniunea Europeană

Proiectul: „Sprijin acordat sistemelor de executare, probațiune și reabilitare în Moldova” a fost lansat în octombrie 2014 pentru o durată de 30 de luni și reprezintă asistență tehnică pe care Uniunea Europeană o oferă pentru domeniul reformei justiției din Republica Moldova. Proiectul este implementat de Centrul pentru cooperare juridică internațională (CILC) din Olanda, în parteneriat cu Agenția germană pentru cooperare internațională (GIZ), Penal Reform International (Marea Britanie), Comitetul Helsinki din Olanda și Institutul de reforme penale (IRP) din Moldova.

Obiectivul proiectului este sprijinirea reformării durabile a justiției în Moldova, sporirea eficienței sistemului judiciar și a altor instituții în sectorul justiției. Proiectul asistă instituțiile implicate – sistemul penitenciar, cel al probațiunii și executorii judecătorești, prin îmbunătățirea cadrului normativ, profesionalizarea angajaților, îmbunătățirea procedurilor de lucru, respectarea standardelor etice și de integritate în domeniile respective și crearea unor mecanisme funcționale de cooperare inter-instituțională.

Prin sprijinirea acestei activități educative, Proiectul își propune să asigure și alte oportunități pentru deținuții aflați în custodie de a se implica în activități cât mai diverse, care să ofere și alte perspective de recuperare față de cele clasice (de ex: munca).

The Project: “Support to enforcement, probation and rehabilitation systems in Moldova” was launched in October 2014 for a period of 30 months and is a technical assistance project provided by the European Union for justice sector reform in Moldova. The project is implemented by the Centre for International Legal Cooperation (CILC) in the Netherlands, in partnership with the German Agency for International Cooperation (GIZ), Penal Reform International (UK), Netherlands Helsinki Committee and the Institute for Penal Reform (IRP) in Moldova.

The overall objective of the Project is to support a sustainable justice reform in Moldova and to increase the efficiency of the judiciary and other agencies in the justice sector. The Project provides assistance to the institutions involved – the penitentiary system, probation and court bailiffs by improving the regulatory framework, professionalising the personnel, improving work procedures, enforcing ethical standards and integrity in the respective areas, and creating functional mechanisms for inter-departmental cooperation.

By supporting this educational activity, the Project seeks to provide alternative opportunities for detainees to engage in diversified activities, offering them new perspectives for recovery in addition to traditional ones, such as work.

Reprezentând Guvernul Elveției, **Agencia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)** acordă asistență Republicii Moldova prin intermediul programelor și proiectelor de dezvoltare în trei domenii prioritare: sănătate, apă și sanitație, migrație și dezvoltare. Din anul 2014, SDC susține proiecte de cultură care abordează problemele sociale din Moldova și promovează incluziunea grupurilor sociale dezavantajate, toleranța și dialogul în societate.

Representing the Government of Switzerland, the **Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC)** provides assistance to Moldova through programs and projects in three priority areas: healthcare, water and sanitation, and migration and development. Since 2014, SDC has been supporting culture projects that tackle social issues in Moldova and promote inclusion of disadvantaged groups, tolerance and dialogue.

Pauză între repetiții.

On a break between rehearsals.

NORLAM

Misiunea Norvegiană de Experți
pentru Promovarea Supremației
Legii în Moldova

Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova (NORLAM) este un program implementat de către Ministerul Justiției și Securității Publice al Norvegiei, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. NORLAM activează în Moldova în baza Memorandumului de Înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Norvegiei semnat la 3 mai 2007.

Scopul principal al Misiunii NORLAM este de a oferi asistență în consolidarea competențelor în sistemul justiției și profesiilor juridice în vederea creșterii eficienței instituțiilor care garantează drepturile omului și statului de drept în Republica Moldova în conformitate cu angajamentele și obiectivele de integrare europeană a Republicii Moldova.

Echipa NORLAM constă din practicieni înalt calificați din Norvegia, reprezentanți ai tuturor ramurilor sectorului justiției (judecători, procurori, avocați, consilieri de probațiune, șefi de penitenciar) și experți naționali. Din 2007 până în prezent, experții NORLAM au promovat adoptarea unei politici penale raționale, tratamentul individualizat și uman al condamnaților, aplicarea corectă a Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului, mai ales dreptul la un proces echitabil, argumentarea corectă a arestului preventiv, sporirea calității pedepselor neprivative de libertate sa. În prezent, NORLAM are în derulare patru proiecte, dintre care unul vizează tratamentul individual și uman al deținuților.

The Norwegian Mission of Rule of Law Advisers in Moldova (NORLAM) is a program implemented by the Ministry of Justice and Public Security of Norway, and financed by the Ministry of Foreign Affairs of Norway. NORLAM works in Moldova under the Memorandum of Understanding between the Government of Moldova and the Government of the Kingdom of Norway, signed on 3 May 2007.

The main purpose of NORLAM is to assist in strengthening the competencies of the justice system and the legal professions in order to increase the effectiveness of institutions guaranteeing human rights and the rule of law in Moldova in accordance with the commitments and objectives of European integration of Moldova.

The NORLAM team consists of highly qualified practitioners from Norway representing all branches of the justice sector (judges, prosecutors, defence lawyers, probation leaders, prison governors), and national experts. From 2007 onwards, NORLAM experts have promoted a rational criminal policy, individualised and humane treatment of detainees, a correct application of the European Convention on Human Rights, especially the right to a fair trial, a correct motivation of preliminary arrest, enhancing the quality of non-custodial penalties, etc. NORLAM currently runs four projects, one of which focuses on an individualised and humane treatment of prisoners.

Teatrul Național din Chișinău, prima instituție teatrală de expresie română din Basarabia, a fost inaugurat oficial la 6 octombrie 1921. După la 28 iunie 1940, la Chișinău a fost constituit Teatrul Moldovenesc de Stat al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (din 1954, Teatrul Moldovenesc Academic Muzical-Dramatic de Stat „A. Pușkin”).

Din iulie 1994, după mai mulți ani de reorganizare, instituția devine, oficial, **Teatrul Național „Mihai Eminescu”**.

O epocă nouă a început odată cu revigorarea trupei teatrului cu forțe actricești tineri formate din absolvenți ai prestigioaselor școli de teatru din Moscova, Tbilisi, Iași și Chișinău. Timp de câțiva ani, colectivul Teatrului Național a produs circa 30 de premiere, inclusiv: „Legături primejdioase” după Pierre Choderlos de Laclos, „Un veac de singurătate” după Gabriel Garcia Marquez, „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian și altele.

Spectacolele Teatrului Național au cucerit și continuă să cucerească simpatia publicului și elogiile criticii de specialitate la numeroase Festivaluri de prestigiu din Egipt, România, Rusia, Slovacia și Ucraina.

Din 2015, la inițiativa Directorului General, Petru Hadârcă, Teatrul a inițiat prima Reuniune a Teatrelor Naționale la Chișinău. În septembrie 2016, va avea loc a II-a ediție a acestui eveniment cultural de succes.

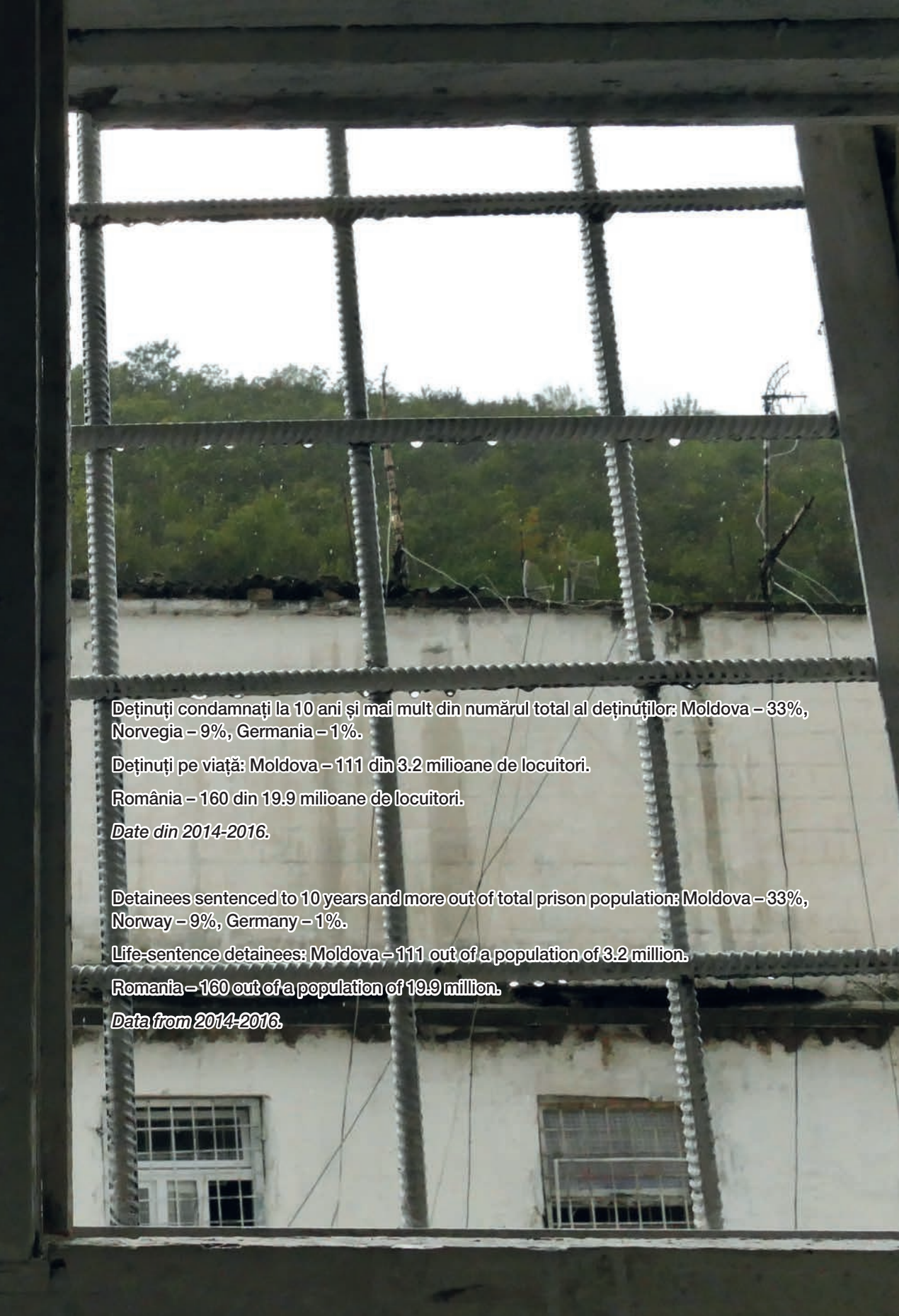
The Chisinau National Theatre, the first Romanian-language drama institution in Bessarabia, was officially opened on 6 October 1921. After June 28, 1940, a Moldovan State Theatre of the Soviet Socialist Republic of Moldova was created in Chisinau (in 1954, it was renamed State Academic Music and Drama Theatre “A. Pushkin”).

In July 1994, after several years of reorganisation, the theatre is formally recognised as the **National Theatre “Mihai Eminescu”**.

The theatre saw a new era when the troupe was joined by young graduates from prestigious theatre schools in Moscow, Tbilisi, Iasi and Chisinau. In several years, the National Theatre produced 30 premieres, including “Dangerous Liaisons” by Pierre Choderlos de Laclos, “One Hundred Years of Solitude” by Gabriel García Márquez, “Nameless Star” by Mihail Sebastian and others.

The plays stage by the National Theatre are highly appreciated by the public and gained praises from critics at numerous prestigious theatre festivals in Egypt, Romania, Russia, Slovakia and Ukraine.

In 2015, at the initiative of its General Director, Peter Hadârcă, the National Theatre organised the first Reunion of National Theatres in Chisinau. The second edition of this successful cultural event will take place in September 2016.

Deținuți condamnați la 10 ani și mai mult din numărul total al deținuților: Moldova – 33%,
Norvegia – 9%, Germania – 1%.

Deținuți pe viață: Moldova – 111 din 3.2 milioane de locuitori.

România – 160 din 19.9 milioane de locuitori.

Date din 2014-2016.

Detainees sentenced to 10 years and more out of total prison population: Moldova – 33%,
Norway – 9%, Germany – 1%.

Life-sentence detainees: Moldova – 111 out of a population of 3.2 million.

Romania – 160 out of a population of 19.9 million.

Data from 2014-2016.